TRENDY ROZWOJU GOSPODARCZEGO NA 2020 ROK

Zgodnie z najnowszą aktualizacją prognoz gospodarczych Banku Światowego dla Europy i Azji Środkowej wzrost Polski jest jednym z najszybszych w Europie i Azji Środkowej, jednakże kryzys w Turcji i Rosji negatywnie wpływa na ogólną dynamikę wzrostu m.in. w Europie Wschodniej i Środkowej. Konsumpcja gospodarstw domowych, pobudzana oczekiwanym wzrostem wydatków budżetowych oraz dobrą sytuacją na rynku pracy i rosnącymi płacami, będzie nadal w Polsce rosła. To, wraz z utrzymującym się niskim poziomem stóp procentowych i realizacją inwestycji finansowanych funduszami europejskimi, pomoże w krótkim okresie utrzymać dobre perspektywy wzrostu polskiej gospodarki. W tym też kontekście niepokojąco przedstawiają się możliwe reperkusje wzrostu płacy minimalnej w Polsce. Przeprowadzona przez *Pracodawców RP* ankieta pokazuje, że 82% przedsiębiorców ocenia, że wzrost płacy spowoduje pogorszenie ich perspektyw dalszego rozwoju - utratę płynności przedsiębiorców, redukcję zatrudnienia czy wzrost inflacji .

W opinii ekspertów Banku Światowego PKB w Polsce w 2020 r. wzrośnie o 3,6%, natomiast w 2021 r. o 3,3%. Od 2020 r. przewiduje się spowolnienie polskiej gospodarki, ponieważ słabnie wzrost gospodarczy w UE, a w Polsce coraz bardziej brakuje pracowników. Bank Światowy podkreśla ponadto, że odsetek imigrantów w Europie gwałtownie wzrósł w ciągu ostatnich czterech dekad, a co więcej, co trzeci imigrant na całym świecie trafia teraz do Europy. Migracja wewnątrzregionalna jest również wysoka w Europie i Azji Środkowej, z 80% udziałem emigrantów decydujących się na przeprowadzkę do innych krajów regionu. Opór wobec migracji jest jednak silny, ponieważ korzyści z niej są zwykle długoterminowe, podczas gdy koszty natychmiastowe koncentrują się na pewnych grupach społecznych.

Obecnie z 16,4 mln osób zatrudnionych w gospodarce, blisko 14 proc. otrzymuje płacę minimalną. Zgodnie z zapowiedziami już w połowie 2020 r. płaca minimalna wyniesie 2 600 zł. Pod koniec 2020 r. ma osiągnąć poziom 3 000 zł, a w 2023 roku – 4 000 zł.

I. PROJEKCJA WZROSTU GOSPODARCZEGO KRAJU

I.1. Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w trzecim kwartale 2019 r.

Produkt krajowy brutto (PKB) niewyrównany sezonowo w III kwartale 2019 r. był realnie wyższy o 3,9% rok do roku, wobec 5,2% w analogicznym kwartale 2018 r. (w cenach stałych średniorocznych roku poprzedniego). W III kwartale 2019 r. głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego był popyt krajowy, którego wzrost w skali roku wyniósł 3,3%. Był on jednak niższy od popytu notowanego w II kwartale 2019 r. (wzrost o 4,6%). W konsekwencji:

- spożycie w sektorze gospodarstw domowych wzrosło o 3,9% i było niższe niż w II kwartale 2019 r. (wzrost o 4,4%),
- wpływ popytu krajowego na tempo wzrostu gospodarczego wyniósł +3,1 p. proc. (wobec +4,4 p. proc. w II kwartale 2019 r.). Złożył się na to pozytywny wpływ spożycia ogółem, który wyniósł +3,0 p. proc. (wobec +3,1 p. proc. w II kwartale 2019 r.), z tego wpływ spożycia w sektorze gospodarstw domowych +2,2 p. proc. oraz spożycia

publicznego +0,8 p. proc. (w II kwartale 2019 r. odpowiednio: +2,5 p. proc. i +0,6 p. proc.).

- wpływ popytu inwestycyjnego na wzrost PKB wyniósł +0,8 p. proc. (w II kwartale 2019 r. było to +1,5 p. proc.),
- odnotowany został pozytywny wpływ eksportu netto na wzrost gospodarczy +0,8 p. proc. (wobec +0,2 p. proc. w II kw. 2019 r.).

Konkluzja:

PKB Polski wzrośnie o 4,3-4,4 % w 2019 r., natomiast w 2020 r. nastąpi spowolnienie wzrostu (do 3,6 %). Z kolei w 2021 tylko do 3,3%. Najbliższe kwartały powinny przynieść kontynuację obserwowanego w ostatnich czasie stopniowego redukowania tempa wzrostu gospodarczego. W połowie sierpnia GUS podał, że wzrost polskiego PKB wyniósł w II kwartale 4,4%. Zgodnie z analizą Banku Światowego oczekuje się, że wzrost realnych dochodów doprowadzi do dalszych spadków poziomu ubóstwa: przewiduje się, że stopa ubóstwa - na poziomie 5,5 USD na dzień liczonego wg parytetu siły nabywczej z 2011 r. - spadnie do 1,9 % w 2019 r. oraz do 1,6 % w 2021 r.

Prognoza wskaźników makroekonomicznych do 2020 r.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Wzrost PKB w proc.	3,9	2,8	3,6	3,8	3,9	3,9
Wzrost spożycia prywatnego w proc.	3,2	3,6	4,1	3,8	3,6	3,5
Wzrost spożycia publicznego w proc.	2,3	3,8	3,2	3,0	2,6	2,9
Wzrost nakładów br. na śr.trwałe w proc.	6,1	-5,5	5,9	6,6	6,6	6,8
PKB w cenach bieżących w mld zł	1798,3	1855,3	1954,2	2068,1	2197,3	2341,1
Średnioroczny CPI w proc.	-0,9	-0,5	1,3	1,8	2,2	2,5
Przyrost pracujących w proc.	1,4	0,9	0,5	0,4	0,4	0,3
Stopa bezrobocia BAEL w proc.	7,5	6,1	5,7	5,0	4,5	4,0

Źródło: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

I.2. Perspektywy rozwoju gospodarczego w projekcie ustawy budżetowej

W przyjętym projekcie ustawy budżetowej na rok 2020 nie zaplanowano deficytu budżetu państwa. To pierwsza taka sytuacja od 1990 r. Priorytetem pozostaje utrzymanie stabilności finansów publicznych przy jednoczesnym wspieraniu wzrostu gospodarczego i realizacji działań dotyczących polityki społeczno-gospodarczej.

W projekcie ustawy budżetowej na 2020 r . zaplanowano:

- dochody na poziomie 429,5 mld zł,
- wydatki na poziomie 429,5 mld zł,
- brak deficytu budżetu państwa,
- deficyt sektora finansów publicznych (wg metodologii unijnej) na poziomie 0,3 % PKB.

Wiąże się to z przewidywanym wystąpieniem następujących podstawowych uwarunkowań makroekonomicznych:

- wzrostem PKB (w ujęciu realnym o 3,7 %.),
- średniorocznym wzrostem cen towarów i usług konsumpcyjnych (2,5 %.),
- wzrostem przeciętnego rocznego funduszu wynagrodzeń w gospodarce narodowej oraz emerytur i rent (nominalnie o 6,3 %),
- wzrostem spożycia prywatnego (w ujęciu nominalnym o 6,4 %).

Projekt budżetu na 2020 r. opracowany został z uwzględnieniem spełnienia limitu wyznaczanego przez stabilizującą regułę wydatkową oraz kryteriów dotyczących wartości deficytu nominalnego (3,0 % PKB) sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Popyt inwestycyjny

Inwestycje sektora finansów publicznych:

- nadal dodatnia, choć już słabsza niż w ub.r. dynamika absorpcji funduszy UE w 2019,
- spadek wykorzystania środków unijnych na inwestycje SFP w latach 2020-2021.

Inwestycje sektora prywatnego:

- korzystne obecnie uwarunkowania popytowe,
- wysoki poziom wykorzystania zdolności produkcyjnych przedsiębiorstw, przy niskiej bieżącej stopie inwestycji,
- niskie stopy procentowe,
- dobra sytuacja finansowa gospodarstw domowych,
- problemy ze znalezieniem pracowników,
- oddziałujące z opóźnieniem osłabienie dynamiki popytu zewnętrznego,
- malejący wkład wykorzystania funduszy UE do wzrostu inwestycji sektora prywatnego,
- stopniowe ograniczenie tempa wzrostu wydatków mieszkaniowych.

Popyt konsumpcyjny *(główny czynnik wzrostu PKB w projekcji)*

Spożycie prywatne:

- rozłożony w czasie wpływ już wprowadzonych i planowanych przez rząd zmian fiskalnych istotnie zwiększających wydatki na świadczenia społeczne oraz obniżających obciążenia podatkowe,
- korzystna z punktu widzenia pracowników sytuacja na rynku pracy,
- możliwość finansowania konsumpcji kredytem (niskie stopy proc.),
- słabnąca dynamika wynagrodzeń w latach 2020-2021,
- w 2021 r. stopniowe wygasanie wpływu impulsu fiskalnego.

Spożycie publiczne:

- 2019 -wzrost wynagrodzeń w sferze budżetowej oraz wybranych grupach zawodowych w SFP (m. in. nauczyciele, nauczyciele akademiccy i pracownicy służb mundurowych),
- przyjęty przez rząd średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2020 r. na poziomie 6%.

Handel zagraniczny

Eksport netto:

- nadal relatywnie wysoka konkurencyjność polskiej gospodarki,
- duży udział dóbr konsumpcyjnych w polskim eksporcie na tle innych krajów regionu,
- spowolnienie w handlu światowym i osłabienie wzrostu gospodarczego w strefie euro w latach 2019-2021,
- utrzymująca się wysoka dynamika popytu krajowego.

Inflacja

Inflacja CPI przyśpieszy względem zeszłorocznego niskiego poziomu (1,6%), pozostając jednak w całym horyzoncie projekcji w przedziale odchyleń od celu inflacyjnego

- oddziałujący z opóźnieniem na ceny bieżący wzrost presji kosztowej ze strony rynku pracy oraz presji popytowej,
- w dłuższym horyzoncie projekcji stabilizacja, a następnie osłabienie presji kosztowej i popytowej,
- niska inflacja w otoczeniu gospodarki polskiej,
- aprecjacja kursu złotego,
- wzrost cen mięsa i wędlin w następstwie eskalacji epidemii ASF w Chinach,
- niskie ceny surowców energetycznych,
- zamrożenie cen energii elektrycznej dla odbiorców końcowych w 2019 r. na poziomie z 2018 r., trwale obniżona stawka akcyzy i opłaty przejściowej oraz rekompensaty dla przedsiębiorstw energetycznych wypłacane w 2019 r.,
- wzrost cen energii elektrycznej w latach 2020-2021 (rozłożony w czasie efekt wyższych kosztów jej produkcji na skutek wzrostu cen węgla kamiennego i uprawnień do emisji CO2).

Wskaźniki kluczowe przedstawiające stopień realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju

Wskaźnik	Wartość bazowa Rok bazowy	Wartość w roku 2020	Wartość w roku 2030
Skorygowany realny dochód do dyspozycji brutto gospodarstw domowych na 1 mieszkańca wg PPP (UE-28=100)	68,5% rok 2014	76,0%-80,0%	100%
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	23,4% rok 2015	20,0%	17,0%
PKB na 1 mieszkańca wg PPP (UE-28 =100)	69,0% rok 2015	75,0%-78,0%	95,0%
Współczynnik Giniego – wskaźnik rozkładu dochodów gospodarstw domowych	30,6 rok 2015	30	27
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego zaliczanych do wysokiej i średnio wysokiej techniki w wartości przychodów netto ze sprzedaży produktów przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego ogółem	32,7% rok 2014	34,0%	40,0%-45,0%
Udział przetwórstwa przemysłowego w wartości dodanej brutto	19,7% rok 2015	20,0%	21,0%
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB	1,0% rok 2015	1,7	2,5

Źródło: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju identyfikuje m.in. wyzwania rozwojowe kraju, które w dużej mierze dotyczą bezpośrednio kwestii związanych ze środowiskiem oraz wykorzystaniem/ochroną zasobów naturalnych. Za najważniejsze trendy w obszarze środowiska uznano: nasilające się skutki zmian klimatu, zwiększającą się konkurencję o dostępność zasobów naturalnych, rosnącą presję na ekosystemy, jak również przybierający na znaczeniu wpływ środowiska na zdrowie człowieka. Rozwój gospodarczy z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju jest wymogiem nowoczesnej polityki państwa oraz instytucji lokalnych.

II. PERSPEKTYWY ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Gospodarka Województwa Wielkopolskiego podlega stałym zmianom strukturalnym. Jest to efekt procesów dostosowawczych, które obejmują najważniejsze elementy rynków: towarów i usług, finansowo-kapitałowego oraz pracy. Niewątpliwie jednym z ważniejszych problemów determinujących rozwój społeczno-gospodarczy pozostają bieżące procesy demograficzne zachodzące w regionie.

Ocena sytuacji gospodarczej Województwa Wielkopolskiego na tle kraju pozostaje istotnym elementem konstrukcji budżetu Województwa Wielkopolskiego na 2020 rok. Województwo utrzymuje swoją wiodącą pozycję w kraju, czego potwierdzeniem jest stała dynamika wzrostu udziału regionu w tworzeniu PKB. Gospodarka regionalna nadal zdominowana pozostaje przez sektor handlu i usług, niemniej znaczącą rolę odgrywają również pozostałe działy gospodarki narodowej m. in. przetwórstwo przemysłowe, transport i gospodarka magazynowa oraz budownictwo. Województwo Wielkopolskie należy do wiodącej grupy regionów kraju pod względem efektywności wykorzystania istniejącego potencjału gospodarczego.

II. 1. Informacja o sytuacji gospodarczej Województwa Wielkopolskiego (wg stanu w dniu 31.10.2019 r.)

Zatrudnienie - 798 000 osób

Sektory gospodarki zatrudniające największą liczbę pracowników:
- przetwórstwo przemysłowe (40,21%)
- handel + naprawa pojazdów samochodowych (31,49%)
- transport i gospodarka magazynowa (8,99%)
- budownictwo (4,90%)
- administrowanie i działalność wspierająca (4,15%)

II. 2. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w sektorze przedsiębiorstw w Województwie Wielkopolskim

Przeciętne wynagrodzenie	**4735,25 PLN**
Najwyższe w sektorze: informacja i komunikacja 7842,21 PLN	Najniższe w sektorze: zakwaterowania i gastronomii 3434,38 PLN

II.3 Podmioty gospodarki narodowej w Województwie Wielkopolskim - 445 467

Spółki handlowe: 51 720 (w tym z udziałem kapitału zagranicznego: 6 069)

Mikroprzedsiębiorstwa (0-9 pracowników) : 95,7%

Małe przedsiębiorstwa (10-49 pracowników) : 3,5%

Średnie przedsiębiorstwa (50-249 pracowników) : 0,7%

Duże przedsiębiorstwa (250 i więcej pracowników) : 0,1%

Pod względem liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego region plasuje się na trzecim miejscu w kraju. Ze względu na rodzaj działalności gospodarczej najliczniejszą grupę stanowią jednostki z sekcji: handel, naprawa pojazdów samochodowych, przetwórstwo przemysłowe, działalność profesjonalna, naukowa oraz techniczna, budownictwo oraz obsługa rynku nieruchomości.

II. 4. Koniunktura gospodarcza Województwa Wielkopolskiego w listopadzie 2019 r.

Przedsiębiorcy z większości prezentowanych rodzajów działalności oceniają w listopadzie koniunkturę korzystnie. Najbardziej optymistyczne opinie formułują podmioty należące do sekcji informacja i komunikacja, natomiast negatywne oceny sygnalizują jedynie jednostki z sekcji budownictwo oraz zakwaterowanie i gastronomia.

II. 5. Bariery działalności przedsiębiorstw

BUDOWNICTWO

Największe trudności wskazywane przez firmy zgłaszające bariery związane są z kosztami zatrudnienia (59,5% w listopadzie br./ 52,0% w ub.r.) oraz niedoborem wykwalifikowanych pracowników (51,4% w listopadzie br., 47,7% przed rokiem). W porównaniu z listopadem ub.r. najbardziej wzrosła uciążliwość bariery związanej z kosztami finansowej obsługi działalności (z 21,8% do 34,2%).

HANDEL HURTOWY

Największe trudności wskazywane przez firmy stanowią bariery związane są z kosztami zatrudnienia (48,7% w listopadzie br., 47,3% przed rokiem). W porównaniu z listopadem ub.r. najbardziej wzrosła uciążliwość bariery związanej z niedostatecznym popytem (z 12,9% do 18,9%), natomiast spadło znaczenie bariery wynikającej z niedoboru pracowników (z 30,3% do 22,1%).

HANDEL DETALICZNY

Największe trudności wskazywane przez firmy stanowią bariery związane są z kosztami zatrudnienia (62,5% w listopadzie br., 62,3% przed rokiem) oraz zbyt dużą konkurencją na rynku (61,6% w listopadzie br., 71,9% przed rokiem). W porównaniu z listopadem ub.r. najbardziej wzrosło znaczenie trudności w rozrachunkach z kontrahentami (z 9,1% do 18,9%), natomiast spadło – barier wynikających z niedoboru pracowników (z 44,8% do 29,5%) oraz zbyt dużej konkurencji na rynku.

USŁUGI

Największe trudności wskazywane przez firmy stanowią bariery związane są z kosztami zatrudnienia (66,5% w listopadzie br., 63,1% przed rokiem). W porównaniu z listopadem ub.r. najbardziej spadło znaczenie bariery związanej z niedoborem wykwalifikowanych pracowników (z 39,5% do 32,9%).

Konkluzja:

We wszystkich prezentowanych rodzajach działalności najbardziej znaczącą barierą są koszty zatrudnienia.

II. 6. Wybrane wskaźniki statystyczne planowanego wzrostu gospodarczego województwa

- przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw: wzrost o 3,5%
- liczba aktywnych podmiotów gospodarki narodowej: wzrost o 4,2%
- przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw: wzrost o 5,8%
- stopa bezrobocia rejestrowanego: spadek o 0,3%

II. 7.Udział Województwa Wielkopolskiego w tworzeniu Produktu Krajowego Brutto

Województwo Wielkopolskie zajmuje 3. miejsce w skali kraju pod względem wysokości udziału w tworzeniu PKB – 9,9% (196,8 mld PLN w 2017 r.). Wyższy udział osiągnęły jedynie region warszawski stołeczny oraz województwo śląskie.
Wysokość PKB Województwa Wielkopolskiego jest wyższa od PKB szeregu państw Unii Europejskiej (Słowenii, Litwy oraz Łotwy), jak również rozwiniętych regionów europejskich (Burgundia – Francja, Marche - Włochy lub Meklemburgia Pomorze Przednie - Niemcy).

Literatura
Założenia projektu budżetu państwa na rok 2020, Rada Ministrów, Warszawa 2019,
Wstępny szacunek produktu krajowego brutto w trzecim kwartale 2019 r., Główny Urząd Statystyczny Warszawa,29.11.2019 r.
Koniunktura gospodarcza, opinie formułowane przez jednostki z siedzibą w województwie wielkopolskim – listopad 2019 r., Urząd Statystyczny Poznań, 29.11.2019 r.,
Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego w październiku 2019 roku, Urząd Statystyczny Poznań, 02.12.2019 r.
opracowania własne DRG

Opracowanie:
Stanisław H. Kaj, Główny specjalista DRG (Oddział Marki Wielkopolska)
Poznań, 03.12.2019 r.

Materiał własny DRG
- zaakceptowany przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego w dniu 06.12.2019 r.
- przyjęty przez Komisję Gospodarki Sejmiku Województwa Wielkopolskiego w dniu 13.12.2019 r.